Samenvatting: De Houtense aanpak

Samenvatting van de Raadsinformatiebrief (8 oktober 2026, kenmerk 1099602) en Bijlage 1 bij Collegebesluit 1099602, gemeente Houten.

Waar gaat het over?

De gemeente Houten wil voldoen aan haar wettelijke taken rond opvang en huisvesting van vluchtelingen (waaronder de Spreidingswet), op een manier die past bij Houten: kleinschalig, met oog voor draagvlak en leefbaarheid. De raadsinformatiebrief geeft de context; bijlage 1 werkt de aanpak inhoudelijk uit.

Stand van zaken per taakstelling

- **Oekraïense ontheemden:** er zijn er 284 opgevangen (232 gemeentelijk, 10 particulier, 42 zelfstandig). De inspanningsverplichting is 230, dus Houten voldoet hieraan.
- **Statushouders:** de opgave is circa 90 per jaar, met een achterstand van 40. Tot 1 juli zijn er 44 gehuisvest en voor de rest van 2026 resteren er 86. Houten zit daardoor op trede 2 van de ladder van het Interbestuurlijk Toezicht.
- **Asielopvang (Spreidingswet):** de taakstelling is 312 plekken tot 31 december 2028. Houten voldoet hier niet aan. Pogingen om grootschalige opvang te realiseren (zoals aan de Essenkade, 150-350 personen) liepen vast en gingen gepaard met onrust en demonstraties.

De kern van de Houtense aanpak

1. **Extra tijdelijke woningen bouwen** (flexwoningen, transformatie van leegstaande kantoren, kleinschalige particuliere initiatieven). Die komen ten goede aan álle woningzoekenden (starters, spoedzoekers) én aan specifieke doelgroepen.
2. **Tijdelijk onderdak bieden aan statushouders uit azc's** die op een woning wachten, zodat er bedden vrijkomen. In Utrecht is 20-25% van de azc-bedden bezet door statushouders (1.100-1.400 personen).
3. **Meer statushouders aan Houten koppelen**, door taken van andere gemeenten over te nemen. Deze mensen worden permanente inwoners en moeten worden ingeburgerd en begeleid.
4. **Uitruil van opgaven** met andere gemeenten via bestuurlijke akkoorden. Volgens de Q&A van de Spreidingswet is dat toegestaan, mits de provinciale regietafel (PRT) afspraken maakt.
5. **Gemengde woonvormen** waarin ontmoeting en integratie centraal staan, aansluitend bij de Sociale Koers 2026-2029. Ook de reguliere nieuwbouw (met sociale huur) wordt benut.
6. **Steun aan maatschappelijke initiatieven**, meestal opvang van één gezin.

Het uitgangspunt is: geen uitzonderingen vragen, maar een oplossing aanbieden.

Belangrijke data

- **14 oktober 2026:** trede 3-gesprek met het ministerie van Justitie en Veiligheid (met een manager, zonder minister).
- **27 oktober 2026:** raad wordt bijgepraat over de brede raadpleging over nieuwkomers.

- **November 2026:** eerste concept uitvoeringsagenda.
- **30 november 2026:** PRT stuurt het Utrechtse voorstel voor het verdeelbesluit naar de minister.
- **Eind december 2026:** definitief verdeelbesluit (bezwaar mogelijk).

Conclusies

- **Houten staat er gemengd voor.** Het voldoet bij Oekraïners, heeft een lichte achterstand bij statushouders en schiet tekort bij de Spreidingswet. Dat laatste is de belangrijkste reden voor de escalatie naar trede 3.
- **De aanpak is een ruilvoorstel.** Houten compenseert het ontbreken van grootschalige asielopvang door tijdelijk statushouders uit azc's op te vangen en extra statushouders te koppelen. Daarmee wil het bijdragen aan de doorstroom in de asielketen zonder een groot azc.
- **Het hangt af van anderen.** Het slagen vereist instemming van het COA, het ministerie, de provincie, Woonin en andere gemeenten. Het is nog niet zeker dat de uitruil wordt geaccepteerd.
- **Woningbouw is de randvoorwaarde.** De aanpak werkt alleen als er snel voldoende tijdelijke woningen komen. Locaties, aantallen, kosten en planning zijn nog niet uitgewerkt; dat moet blijken uit de uitvoeringsagenda.
- **Draagvlak is een risico.** Eerdere trajecten leidden tot maatschappelijke onrust. Daarom benadrukken de stukken kleinschaligheid, omwonenden betrekken en gemengd wonen.
- **De stukken zijn nog globaal.** Er staan geen concrete aantallen extra statushouders of tijdelijke woningen in, en geen financiële paragraaf. Het is een richtinggevend, informerend document, nog geen uitvoeringsplan.